

Biedrība “Baltijas Vides forums”, Antonijas iela 3-8, Rīga, LV-1010

Biedrība “Ekodizaina kompetences centrs”, Skujenes iela 9-63, Rīga, LV-1055

Latvijas Botāniķu biedrība, Bergu iela 147, Rīga LV-1024

Latvijas Dabas fonds, Vīlandes iela 3-7 Rīga, LV-1010

Latvijas Makšķernieku asociācija, Lāčplēša iela 23-17, Rīga, LV-1011

Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Skolas iela 3, Rīga, LV-1010

Pasaules Dabas Fonds, Elizabetes iela 8-4, Rīga, LV-1010

Vides aizsardzības klubs, Raiņa bulvāris 21-5, Rīga, LV-1010

Vides izglītības fonds, Lapu iela 17, Rīga, LV-1002

Biedrība “Vides vārds”, Krišjāņa Valdemāra iela 45, Rīga, LV-1010

Biedrība “Zaļā brīvība”, Lapu iela 17, Rīga, LV-1002

Biedrība “Zemes draugi”, Lapu iela 17, Rīga, LV-1002

Rīgā, 16.10.2017.

Latvijas Valsts prezidentam Raimondam Vējonim

Saeimas priekšsēdētājai Inārai Mūrniecei

Ministru prezidentam Mārim Kučinskim

Visiem ministriem

Aicinām nepieļaut Latvijas mežu apdraudējumu

Latvijas meža politika vēsta, ka meži ir Latvijas nacionālā bagātība, un tie nav mērāmi tikai eiro un kubikmetros, bet pilda neaizstājamas ekoloģiskās un sociālās funkcijas¹. Zemkopības ministrija meža nozares uzdevumā sagatavojusi un virza grozījumus MK 18.12.2012. noteikumos Nr. 935 “Noteikumi par koku ciršanu mežā”, kas pakārtoti vēlmei gūt no mežiem vairāk ienākumu, bet rada būtiskus draudus meža ekoloģiskajām un sociālajām vērtībām. Šādas radikālas izmaiņas Latvijas mežu apsaimniekošanā nav paredzētas Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņēs, ko Ministru kabinets apstiprināja tikai pirms diviem gadiem², tāpēc nav skaidrs šo grozījumu ierosināšanas patiesais cēlonis un tiem noteikti jāveic ietekmes uz vidi novērtējums.

Mēs aicinām Jūs iestāties par Latvijas mežu saprātīgu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu un rīkoties savas kompetences ietvaros, lai nepieļautu noteikumu grozījumu apstiprināšanu, jo tajos nav iestrādāti punkti, kas varētu novērst vai vismaz mazināt draudus mežu ekoloģiskajām un sociālajām funkcijām.

¹ <https://www.zm.gov.lv/mezi/statiskas-lapas/nozares-strategijas-politikas-dokumenti/latvijas-meza-politika?nid=328#jump>

² <https://www.zm.gov.lv/mezi/statiskas-lapas/meza-un-saistito-nozaru-attistibas-pamatnostadnes-2015-2020-gadam?id=6501#jump>

Mēs esam pārliecināti, ka ilgtspējīgi apsaimniekoti meži ir arī meža īpašnieku interesēs, un iebilstam pret to, ka tiek pretstatīta dabas aizsardzība un saimnieciskā darbība. Arī mūsu vidū ir meža īpašnieki un nozares darbinieki, un mēs iestājamies par to, lai mēs, Latvijas iedzīvotāji, arī nākotnē varētu gūt tos pašus labumus no meža, ko mēs gūstam šobrīd.

Zemkopības ministrijas izstrādāto grozījumu ietvaros paredzēts atļaut līdz 2 ha lielas kailcirtes piekrastes aizsargjoslas ierobežotas saimnieciskās darbības joslā augošajos priežu mežos, kur šobrīd atļauts veidot atvērumus tikai līdz 0,2 ha. Tas tiek pamatots ar apgalvojumiem, ka pēc izlases cirtēm nav iespējama audzes atjaunošana ar priedi, taču šie apgalvojumi ir pretrunā Latvijā veiktajiem pētījumiem³. Turklāt meža nozares pārstāvji norādījuši, ka šiem mežiem nav lielas nozīmes koksnes ieguvei⁴. Tāpēc mēs uzskatām, ka šo mežu apsaimniekošanā pirmkārt jāsabalansē vides un sociālās vajadzības.

Ļoti būtiskus draudus Latvijas mežiem rada plāns samazināt galvenās cirtes caurmēru priežu, egļu un bērzu mežos, tātad šos mežus atļaut nocirst ātrāk. Mūsu aprēķini liecina, ka šāda soļa sekas var būt kailcirtēs izcirsto platību pieaugums par 20–40% tuvākajos gados un vecu mežu īpatsvara mazināšanās turpmāk. Īpaši liela būtu grozījumu negatīvā ietekme uz priežu mežiem. Ciršanai pieejamā priežu mežu platība varētu palielināties par 69%.

Šo grozījumu rezultātā Latvijas meži vairs nekad nebūs tādi, kādi tie ir šobrīd – samazināsies vecu mežu īpatsvars, mežos būs mazāk resnu koku un meži būs vienvēidīgāki. Tas nozīmē arī būtiskus draudus mežu bioloģiskajai daudzveidībai – ekosistēmu daudzveidības samazināšanos un sugu dzīvotņu zudumu un fragmentāciju.

Īpaši aizsargājamo meža biotopu stāvoklis Latvijā ir nelabvēlīgs jau šobrīd⁵. Sarūk vairāku aizsargājamo meža putnu sugu (piemēram, melnā stārķa un mežirbes) populācijas⁶. Īpaši aizsargājamās teritorijas un mikroliegumi lielākoties aizsargā vien nelielu populāciju daļu. Krasa mežu sadalīšana “mežos dabai” un “saimnieciskajos mežos” nenodrošinās mūsu dabas saglabāšanu. Dabas vērtības jāņem vērā visos mežos.

Eiropas Zinātņu akadēmiju konsultatīvā padome šogad publicējusi ziņojumu “Eiropas mežu multifunkcionalitāte un ilgtspēja”⁷. Šajā ziņojumā uzsvērts, ka bioloģiskā daudzveidība ir mežu sniegto ekosistēmu pakalpojumu pamatā un ir saistīta ar mežu produktivitāti, kā arī tas, ka bioloģiskās daudzveidības samazināšanās mazina mežu spējas pielāgoties mainīgiem apstākļiem (tostarp klimata pārmaiņām) un samazina ekosistēmu pakalpojumus. Tie Latvijas mežzinātnieki, kas iesaistīti grozījumu izstrādē, ignorē starptautiski atzītus pētījumus un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nepieciešamību joprojām neuzskata par vērā ņemamu aspektu mežu apsaimniekošanā.

Galvenās cirtes caurmēra samazinājums tiek pamatots ar apgalvojumiem, ka tā būs iespējams izaudzēt kvalitatīvākus mežus un iegūt lielāku koksnes ražu. Lai gan mums nav pamata apšaubīt īstermiņa ekonomiskos ieguvumus no šiem grozījumiem, minētie argumenti ir absurdi, jo grozījumi paredz vieglākus nosacījumus tieši kvalitatīvāko (no saimnieciskā viedokļa) mežu nociršanai un neskar mazvērtīgos mežus.

³ https://www.balticforestry.mi.lt/bf/PDF_Articles/2017-23%5B2%5D/Conference%20papers_Latvia/Baltic%20Forestry%202017.2_534-543.pdf

⁴ https://neskaties.lv/2017/08/zaa%C2%BCa-ceturtdiena-17.08-online-audio-converter.com_.mp3-599d2af712844.mp3

⁵

<https://bd.eionet.europa.eu/article17/reports2012/habitat/report/?period=3&group=Forests&country=LV®ion=>

⁶ <https://bd.eionet.europa.eu/article12/report?period=1&country=LV>

⁷ http://www.easac.eu/fileadmin/PDF_s/reports_statements/Forests/EASAC_Forests_web_complete.pdf

Zemkopības ministrija izveidojusi darba grupu noteikumu projekta apspriešanai, taču mums ir bažas, ka darba grupa tiks izmantota tikai kā formalitāte, lai apgalvotu, ka diskusijas ir notikušas. Līdz šim darba grupai prezentēts AS “Latvijas valsts meži” izstrādāts ļoti nepilnīgs risku izvērtējums, bet nav informācijas, kad darbs tiks turpināts un kā noteikumu projektā tiks iestrādāti risku mazināšanas pasākumi.

Latvijas iedzīvotāji mežus uzskata par galveno Latvijas dabas vērtību.⁸ 68% iedzīvotāju uzskata, ka mežu apsaimniekošanā primāri jāvadās no dabas saglabāšanas un ekoloģiskiem apsvērumiem.⁹ 77% Latvijas meža īpašnieku piekrīt, ka putnu ligzdošanas laikā mežizstrāde būtu jāpārtrauc.¹⁰ Šie skaitļi vēlreiz apliecina, ka sabiedrības interesēs ir apsaimniekot Latvijas mežus tā, lai neciestu to bioloģiskā daudzveidība.

Meža nozares pārstāvji līdz šim ir apgalvojuši, ka Latvijas meži tiek apsaimniekoti ilgtspējīgi. Pēc definīcijas tas nozīmētu, ka tāpat kā līdz šim mežus var apsaimniekot arī nākotnē un nemazināsies to sniegto ekosistēmu pakalpojumu (t.sk., koksnes) pieejamība. Ja tā tiešām būtu, nebūtu pamata veikt grozījumus, kas palielina ciršanai pieejamo mežu platības un līdz ar to – ciršanas apjomu. No tā var secināt, ka vai nu sabiedrība līdz šim tikusi maldināta vai arī meža nozare nevēlas turpmāk mežus apsaimniekot ilgtspējīgi. Jebkurā gadījumā tas ir pamats neuzticībai Zemkopības ministrijai un grozījumu autoriem, tāpēc vēlreiz uzsveram, ka pašreizējā redakcijā noteikumu grozījumi nav pieņemami.

Ar cieņu

Alvis Birkovs
Latvijas Makšķernieku asociācijas
valdes priekšsēdētājs

Jānis Brizga
Biedrības “Zaļā brīvība” valdes priekšsēdētājs

Sintija Graudiņa-Bombiza
Biedrības “Zemes draugi” padomes locekle

Edmunds Kance
Vides aizsardzības kluba domes loceklis

Viesturs Ķerus
Latvijas Ornitoloģijas biedrības valdes
priekšsēdētājs

Jānis Ķuze
Latvijas Dabas fonda padomes priekšsēdētājs

Jānis Rozītis
Pasaules Dabas Fonda direktors

Jana Simanovska
Biedrības “Ekodizaina kompetences centrs”
valdes priekšsēdētāja

Rūta Sniedze-Kretalova
Latvijas Botāniķu biedrības valdes priekšsēdētāja

Anitra Tooma
Biedrības “Vides vārds” valdes locekle

Jānis Ulme
Vides izglītības fonda valdes vadītājs

Kristīna Veidemane
Biedrības “Baltijas Vides forums” valdes
priekšsēdētāja

⁸ http://www.pdf.lv/lv_LV/news/556/129/Latvijas-iedzivotaji-ka-lielakas-dabas-vertibas-nosaukusi-dabiskos-mezus-un-Baltijas-juras-piekrasti

⁹ <https://www.dnb.lv/lv/news/dnb-petijums-71-iedzivotaju-atbalsta-mebelu-un-citu-koksnes-talapakstrades-produktu-razosanu>

¹⁰ <http://www.lob.lv/lv/aktualitates.php?id=537>